

הגאון הרב ר' דוד פיינשטיין

ראש הישיבה

מתיבתא תפארת ירושלים

וראש הכולל

אותר החכמה

פסקי הלכות

בשכח יעלה ויבא

נשאלתי באחד ששכח יעלה ויבא בר"ח ונזכר במודים ושעה שיכול לומר במודים ואמר שם וסיים תפלתו שאם צריך לחזור ולהתפלל. ואמרתי שמסתברא שיצא דמאחר שיש מחלוקת בחז"ל מחלוקת אי מקומו כדאיתא בעירובין מ: וביצה יז. שר"א אומר שמקומו במודים שבדיעבד יצא אם לא שאמרו בפירוש שלא יצא וכן משמע מברכות מח: דמחלוקת אי מקום רצה בברכת המזון שת"ק סבר בבונה ירושלים ור"א אמר רצה שם רצה בברכת הארץ רצה בהטוב והמטיב וחכמים אומר שאין אומרה אלא בבונה ירושלים בלבד והקשו מה ביניהם בין ת"ק לחכמים ותירצו איכא ביניהם דיעבד שחכמים שאומרים בלבד מעכב וא"כ אם לא אמרו בלבד אינו מעכב. ויש לעיין אם אמרו במקום אחר מהו או בלי ברכה כלל ונראה שגם זה יצא דהא פסק המחבר בסימן רס"ח ס"ד שאם הזכיר שבת בלי ברכה על זה יצא אלא שזהו בלי ברכה אבל מה אם אמרו באמצע איזה ברכה דאולי לא יצא הברכה ההוא ובשבת אנ"מ דהא אין צריך י"ח אבל כאן בר"ח יש לעיין שאולי יעלה ויבא יצא וי"ח לא יצא ונראה שמסימן ק"ח ס"ג שכתב המחבר שאם אמר יעלה ויבא שלא בר"ח יצא ברכת רצה א"כ אין זה הפסק ויצא הברכה ההוא וגם יעלה ויבא יצא בנידן דידן כנ"ל.

הנענועים בלולב

נשאלתי באיזה בתי כנסיות שמפני שהארון לרוח אחר שאינו מזרח איך עושין הנענועים ואמרתי למנהג אשכנז שמתחיל מן מזרח זהו מפני שהוא צד שלפניו כדאיתא בלבוש א"ח סימן תרנ"א ס"א וא"כ אם עכשו עומד כנגד דרום יתחיל מזה ויסבוב דרך ימינו ואותם

שעושין על פי האריו"ל לכאורה יש קפידת הרוחות וא"כ יתחיל מן הדרום.

תוס' גיטין דף י"ח ד"ה הנהו

אוצר החכמה

בדף י"ח ע"א תוס' ד"ה הנהו, הקשו התוס' בסוף הדיבור וא"ת ומאן דאמר משום בת אחותו בזמן הזה למה כותבין זמן בגיטין וכו' ע"ש. הקשה אחד מן התלמידים למה לא תרצו התוס' משום דהוה דבר שבמנין וצריך מנין אחר להתירו.

ורציתי לומר שוודאי כשתקנו חכמים זמן תקנו עם הטעם, פירוש, הטעם דבעינן זמן משום בת אחותו ולכן אם היה מציאות דאין שייך לחפות אז בטלה התקנה כהא דפירשו התוס' בביצה (ה: ד"ה מכדי), שאם נתקן דבר עם טעם ובטל הטעם בטלה התקנה וא"כ בזמן הזה דלא שייך שמא יחפה לא בעינן זמן.

ובאמת מנא לן למימר הכי שכשתקנו זמן תקנו אותו עם טעם, דא"כ צריך לומר שנשתכח הטעם עד שנפל מחלוקת בין ר' יוחנן וריש לקיש וזה דוחק גדול.

אלא הראי' הוא ממה שהקשו בגיטין הבאין ממדינת הים מה הועילו חכמים בתקנתם, ולכאורה מאי קושיא היא זאת הלא הועילו לגיטין שבאין ממדינת הים שלא ע"י שליח, ואם ר"ל ולמה צריכים אותם זמן כמו שהקשו בתוס' י"ל משום לא פלוג. אלא ודאי משום שתקנו זמן בטעם וא"כ הני רבאים ממדה"י צריכים זמן משום שמועיל בהם ולא משום לא פלוג לכן מק' מה הועילו... ובזה אפשר לתרץ קושיית המהר"ם שיף שהקשה דלמה הקשו התוס' כאן זו הקושיא ה"ל להקשות בתחילת הסוגיא וי"ל משום דשם היינו יכולים לתרץ דצריכים משום דבר שבמנין אבל כאן א"א לתרץ כך.